

การจัดหมวดหมู่คำที่มีความหมาย “บ้า” ในภาษาไทย : การศึกษาเชิงอรรถศาสตร์ปริชาน

สมประสงค์ แสงอินทร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประเทศไทย

Email: somprasongkrab@gmail.com

รับบทความ 7 พฤษภาคม 2567 แก้ไขบทความ 1 กรกฎาคม 2567 ตอบรับ 3 กรกฎาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหมวดหมู่คำศัพท์ที่มีความหมาย “บ้า” จำนวน 158 คำ และอธิบายระบบการคิดของคนไทยเกี่ยวกับความหมาย “บ้า” พบว่าประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมายต้นแบบ 8 คุณสมบัติ ได้แก่ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชั่วร้าย] [ไม่รู้ตัว] [ความลุ่มหลง] [ป่วย] [สภาพจิตใจ] และ [การแสดงออก] โดยมีคำต้นแบบคือ *บ้า* และ *คลั่ง* นอกจากนี้คนไทยยังแสดงความหมาย “บ้า” ผ่านระบบอุปลักษณ์โน้ตสัน 2 ระบบ ระบบแรกคือนามนัย ได้แก่ [อวัยวะสำคัญ] [ิริยาท่าทางคนบ้า] [อาการผิดปกติหรือโรค] และ [การบำบัดรักษา] ระบบที่สองคือระบบอุปลักษณ์ ได้แก่ [มนุษย์พิเศษหรือมนุษย์] [ภาษาชะงัด] [วัตถุที่เสียหาย] [วัตถุที่จำนวนไม่พอดี] [ความไม่รู้ตัว] [การถูกโรคร้ายกลืนกิน] [การถูกผีสิง] [การออกนอกพื้นที่หรือเส้นทาง] และ [การไปไม่ถึงจุดหมาย]

คำสำคัญ ความบ้า การจัดหมวดหมู่ อุปลักษณ์โน้ตสัน อรรถศาสตร์ปริชาน

Categorization of Words with the Meaning “Madness” in Thai: A Cognitive Semantics Analysis

Somprasong Saeng-in

Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Thailand

Email: somprasongkrab@gmail.com

Received 7 May 2024; revised 1 July 2024; accepted 3 July 2024

Abstract

This research aims to categorize 158 terms that mean “madness” in Thai and explain the conceptualization of its meaning. The findings show that the term encompasses 8 prototype semantic attributes: [human], [different], [damaged], [unaware], [obsession], [illness], [mental state], and [expression], with the prototype terms being “บ้า” /bâ:/ and “คลั่ง” /klâŋ/. Additionally, Thai expresses the meaning of “crazy” through two conceptual metaphor systems. The first system is metonymy, which includes [important organs], [crazy person’s behavior], [symptoms or diseases], and [treatment]. The second system is metaphor, which includes [superhuman or non-human], [leaky container], [damaged object], [incomplete object], [unawareness], [being consumed by a severe illness], [being possessed], [straying from the area or path], and [failing to reach a destination]

Keywords: madness, Categorization, Conceptual Metaphor, Cognitive Semantics

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์มีระบบการคิดรูปแบบหนึ่งนั่นคือการจัดหมวดหมู่ (Categorization) ที่ช่วยให้มนุษย์รับรู้ว่ามีสิ่งใดจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับสิ่งใดหรือไม่ การเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันนำไปสู่การจำแนกแยกแยะลักษณะคุณสมบัติ คุณค่า ว่าสิ่งใดเหมือน คล้าย เกี่ยวข้อง หรือไม่เกี่ยวข้องกันอย่างไร ช่วยให้มนุษย์เข้าใจสรรพสิ่งรอบตัว เกิดความรู้และพัฒนาไปได้จนถึงปัจจุบัน นักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ จึงให้ความสนใจการจัดหมวดหมู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาจิตวิทยาปริชาน (Cognitive Psychology) ที่ในช่วงทศวรรษ 1970 เอลีนอร์ รอส (Eleanor Rosch) นักจิตวิทยาปริชาน ได้บุกเบิกทฤษฎีต้นแบบ (Prototype Theory) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของการจัดหมวดหมู่ ก่อนที่ทฤษฎีนี้เข้ามาสู่การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงปริชานในเวลาต่อมา (Evans & Green, 2006; Lakoff, 1987)

อรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive Semantics) เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในกลุ่มภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ที่ศึกษาภาษาในเชิงที่เกี่ยวกับการรับรู้ การคิด การตีความ สัมพันธ์ไปกับการทำงานของระบบประสาทและสมอง อรรถศาสตร์ปริชานจึงเป็นการศึกษาความหมายในฐานะสิ่งที่ช่วยเชื่อมโยงให้เข้าใจการทำงานของโครงสร้างมโนทัศน์ (Conceptual Structure) ซึ่งเผยให้เห็นกระบวนการคิดของมนุษย์อันเป็นที่มาของความหมายนั้น แตกต่างจากอรรถศาสตร์ดั้งเดิม (Classic Semantics) ซึ่งเป็นการศึกษาความหมายตามแนวคิดปรัสัยนิยม (Objectivism) ที่มองว่ารูปภาษาสัมพันธ์และเป็นตัวแทนของสิ่งต่าง ๆ ในโลก (นันทนา วงษ์ไทย, 2562) ด้วยเหตุที่อรรถศาสตร์ปริชานสามารถช่วยให้เข้าใจความหมายได้ลึกซึ้งเช่นนี้ จึงเริ่มได้รับความนิยมนำมาใช้ศึกษามากขึ้นในประเทศไทยแทนที่การศึกษามุมมองตามอรรถศาสตร์ดั้งเดิม

นักวิชาการในไทยได้นำแนวทางการวิเคราะห์ความหมายของคำตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานไปใช้ศึกษาคำในภาษาไทย แต่มีงานวิจัยเพียงส่วนน้อยที่นำแนวทางวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่มาใช้ศึกษา ผู้วิจัยพบว่าผลงานทางวิชาการของอัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา แสดงการวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ของคำในภาษาไทยได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของความหมายกับระบบคิดในสังคมหรือวัฒนธรรมได้แก่ บทความวิจัยเรื่อง *Eating Terms: What The Category Reveals About The Thai Mind* (Singnoi, 2006) และเรื่อง *ระบบคำเรียกชิ้นส่วนและอะไหล่รถยนต์ไทยในมุมมองภาษาศาสตร์ปริชาน* (อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา, 2563) นอกจากนี้ยังมี

การศึกษาวิจัยที่นำวิธีการวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ไปใช้ศึกษาตามแนวทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือบทความเรื่อง *ความหมายเชิงมโนทัศน์ของคำว่า “โกง” ในภาษาไทย : การวิเคราะห์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน* (พิชญ์สินี เสถียรธราดล และอรทัย ชินอัครพงศ์, 2560) แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำว่า “โกง” ยากต่อการหาคำจำกัดความที่ชัดเจน เพราะในบริบทที่แตกต่างกัน รูปแบบและคุณสมบัติของการโกงย่อมจะแตกต่างกันไปตามไปด้วย ส่งผลให้พจนานุกรมไม่สามารถแสดงให้เห็นความเข้าใจได้ชัดเจนเกี่ยวกับคำคำนี้ อีกทั้งคานิยามที่พจนานุกรมแสดงออกมาไม่แสดงให้เห็นโครงสร้างมโนทัศน์หรือกระบวนการคิดอันเป็นที่มาของคำว่าโกง ปัญหาเรื่องการหาคานิยามที่ชัดเจนเช่นนี้ ผู้วิจัยพบว่าเกิดขึ้นกับคำว่า “บ้า” ในภาษาไทยเช่นเดียวกัน

ความหมาย “บ้า” ในภาษาไทยนั้นพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) อธิบายไว้ในความหมายที่หนึ่ง ว่า “เสียสติ, วิกจริต, สติพินเฟือน, หรือหลงใหลหรือ มัวเมาในสิ่งนั้น ๆ จนผิดปรกติ” ความหมาย “บ้า” จึงแสดงคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์ เป็นเหตุให้ไม่มีใครอยากถูกระบุว่าเป็น “บ้า” นำไปสู่ความสับสนว่าพฤติกรรมบางอย่างที่ตนเองหรือคนรอบข้างแสดงออกนั้นถือว่าตรงกับความหมาย “บ้า” หรือไม่ อีกทั้งในภาษาไทยมีคำแสดงความหมาย “บ้า” ที่แตกต่างกันไปหลากหลายคำ กลายเป็นความสับสนตามมาว่าเมื่อผู้ใช้ภาษาต้องการบ่งชี้ลักษณะหรือสภาพ “บ้า” ควรใช้คำใดจึงจะถูกต้องหรือเหมาะสม ดังเช่นตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่สะท้อนความสับสนเกี่ยวกับความหมาย “บ้า” ดังต่อไปนี้

“...บางทีก็คิดนะว่าพี่เค้าบ้าจริง ๆ หรือแค่เพี้ยนวะ”

(<https://pantip.com/searchsearch?q=แค่เพี้ยน%20หรือบ้า>)

“...อย่าถามว่าเปลี่ยนยางบ่อยขนาดนี้ บ้าหรือเปล่า ไม่ได้บ้า แค่บ๊อง ๆ นะครับ”

(<https://pantip.com/topic/33773699>)

ความสับสนเหล่านี้ไม่อาจคลี่คลายได้ด้วยการทำความเข้าใจความหมาย “บ้า” ผ่านพจนานุกรมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องศึกษาข้อมูลจากแหล่งเพื่อให้เห็นระบบการคิดของวัฒนธรรมไทยเกี่ยวกับความหมายนี้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่จึงทราบว่าคุณคนไทยมีระบบคิดที่ช่วยจัดกลุ่มแยกแยะคำที่มีความหมาย “บ้า”

เพียงแต่ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นอย่างชัดเจน จึงนำแนวทางการจัดหมวดหมู่ความหมายตามแนวทางอรรถศาสตร์ปริชานมาใช้วิเคราะห์ เพื่อช่วยให้เข้าใจคำที่มีความหมาย “บ้า” ได้กระจ่างมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อจัดหมวดหมู่ของคำในภาษาไทยที่มีความหมาย “บ้า” ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน

2.2 เพื่ออธิบายระบบการคิดเกี่ยวกับความหมาย “บ้า” ของคนไทย

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 แหล่งข้อมูล

รวบรวมคำที่มีความหมายว่า “บ้า” จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พจนานุกรมฉบับมติชน และพจนานุกรมคลังคำ กระนั้นพบว่า การสนทนาจริงในชีวิตประจำวันมีคำนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในพจนานุกรมอีกเป็นจำนวนมาก เช่น คำสแลง คำภาษาถิ่น อีกทั้งคำบางคำ พจนานุกรมไม่ได้เก็บไว้ในความหมาย “บ้า” แต่ในการใช้จริงสามารถหมายความว่า “บ้า” ได้ เช่นคำว่า ฟังเพื่อ เลอะ ละเมอ กาว ฯลฯ ผู้วิจัยจึงไปสืบค้นจากกระทู้ในเว็บไซต์พันทิปดอตคอมเพิ่มเติม โดยสืบค้นจากคำว่า *บ้า* เพื่อเข้าถึงความคิดเห็นที่มีคำว่า *บ้า* ปรากฏอยู่ จากนั้นจึงสังเกตบริบทแวดล้อมคำว่า *บ้า* นั้น เพื่อหาคำที่มีการเชื่อมโยงเข้ากับความหมาย “บ้า” สืบค้นระหว่างวันที่ 27 มีนาคม ถึง 30 มิถุนายน พ.ศ. 2567 พบคำที่มีความหมาย “บ้า” รวมกันทั้งสิ้น 158 คำ

3.2 วิธีวิเคราะห์

3.2.1 หาความหมายเชิงมโนทัศน์โดยสังเคราะห์ความหมายเชิงมโนทัศน์ “บ้า” ในสังคมไทย จากคำนิยามในเอกสาร 7 แหล่ง ได้แก่ 1) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 2) พจนานุกรมฉบับมติชน 3) พจนานุกรมคลังคำ 4) พจนานุกรมออนไลน์ sanook.com 5) เพลง “บ้า” ของวงคาราบาว 6) เพลงเพชฌัญญู คลินิกสุขภาพจิตนายแพทย์เจษฎา 7) บทความวิชาการ เรื่อง จิตเวชศาสตร์กับการสร้างอำนาจของรัฐบาลสยาม ในช่วงปลายทศวรรษ 2440 - ทศวรรษ 2460 : ข้อเสนอเบื้องต้น (โดม ไกรปรกรณ์, 2561) แล้วนำความหมายที่ทุกเอกสารมีร่วมกัน สรุปออกมาเป็นความหมายเชิงมโนทัศน์เพื่อใช้รวบรวมคำที่มีความหมายเดียวกันกับความหมายเชิง มโนทัศน์จากแหล่งข้อมูลในข้อ 3.1

3.2.2 จากนั้นใช้ทฤษฎีต้นแบบ (Prototype Theory) โดยการวิเคราะห์หาคุณสมบัติทางความหมาย (Attributes) ของคำเหล่านั้น แสดงด้วยเครื่องหมาย [] (พิชญ์สินี เสถียรธราดล และ อรทัย ชินอัครพงศ์, 2560) แล้วจึงจัดกลุ่มคำตามคุณสมบัติทางความหมายเหล่านั้น

3.2.3 สำหรับการวิเคราะห์ระบบการคิดเกี่ยวกับความหมาย “บ้า” ของคนไทย ผู้วิจัยนำคำไปวิเคราะห์ในเชิงนามนัยและอุปลักษณ์ (Metonymy and Metaphor) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของวงมโนทัศน์ (Conceptual Domain) เพื่อแสดงความเชื่อมโยงระหว่างวงมโนทัศน์ต้นทาง (Source Domain) และวงมโนทัศน์ปลายทาง (Target Domain) (นันทนา วงษ์ไทย, 2562)

4. ผลการวิจัย

4.1 ความหมายเชิงมโนทัศน์

การวิเคราะห์หาความหมายเชิงมโนทัศน์เริ่มจากการรวบรวมความเข้าใจความหมายของคนทั่วไปที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Singnoi, 2006) ด้วยการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหมาย “บ้า” ส่วนใหญ่เป็นพจนานุกรม เนื่องจากพจนานุกรมเป็นเอกสารที่กำหนดความหมายคำศัพท์ไว้เป็นมาตรฐานสำหรับใช้สื่อสารในภาษาไทย แต่กระนั้นยังพบการให้ความหมาย “บ้า” ในวรรณกรรมลักษณะอื่นด้วย ได้แก่ เพลง บทความวิชาการด้านจิตวิทยา บทความรู้ทางการแพทย์ ผู้วิจัยจึงรวบรวมมาเพิ่มเติมสรุปได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

ตารางแสดงคำจำกัดความความหมาย “บ้า”

ประเภทเอกสาร	ชื่อเอกสาร	ความหมายของคำว่า “บ้า”
หนังสือ	พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554	คำวิเศษณ์ 1. เสียสติ, วิกลจริต, จิตฟั่นเฟือน, หลงใหลหรือมัวเมาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากเกินไป
	พจนานุกรม ฉบับมติชน	วิกลจริต สติฟั่นเฟือน หลงใหลคลั่งไคล้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มัวเมาหลุ่มหลง
หนังสือ	คลังคำ	สูญเสียสติสัมปชัญญะ

ตารางที่ 1

ตารางแสดงคำจำกัดความความหมาย “บ้า” (ต่อ)

ประเภท เอกสาร	ชื่อเอกสาร	ความหมายของคำว่า “บ้า”
เว็บไซต์	พจนานุกรมออนไลน์ sanook	เสียสติหรือมีจิตไม่ปกติ
บทความ วิชาการ	จิตเวชศาสตร์กับ การสร้างอำนาจของ รัฐบาลสยามในช่วง ปลายทศวรรษ 2440 - ทศวรรษ 2460 : ข้อเสนอเบื้องต้น	บุคคลที่มีอาการบ้าคือคนที่เสียสติ วิกลจริต สติพันเพื่อน คลุ้มคลั่งมูทะลุ ตลอดจนอาจพูดหรือแสดงกิริยาใด ๆ โดย ขาดสติ อาจกล่าวได้ว่าการนิยามความหมายของคำว่า “บ้า” ผูกโยงกับอาการเสียสติ วิกลจริต สติพันเพื่อน ฯลฯ
เพลง	บ้า	...มีบ้านเป็นหลังคาแดงอยู่มานานนาน ก็คือสถานพยาบาล อาการสมอง...ฉันเป็นคนบ้า ไม่ใช่คนไม่ดี ฉันสติไม่ดี ฉันเป็นคนบ้า
สื่อสังคม ออนไลน์ (Facebook)	เพจคลินิกสุขภาพจิต นายแพทย์เจษฎา	“คำว่า “บ้า” ศัพท์คำนี้เป็นคำเชิงลบ ต้องบอกว่าเป็นศัพท์ ของ “คนโบราณ” คนหัวสมัยเก่าที่ยึดติดอยู่กับความเชื่อ และมุมมองเดิมๆ เรามักใช้คำนี้เพื่อเรียกคนที่มี บุคลิกลักษณะแปลก ๆ อาจใช้แทนคำว่า “วิกลจริต” “ภาวะเสียสติ” หรืออะไรที่มัน “ดูเพี้ยน ๆ” หรือ “ไม่เหมือน คนอื่นธรรมดา” และเป็นคำที่หลายคนชอบนำมาใช้เหมารวม เรียกคนไข้จิตเวชทั้งหมดที่มาพบจิตแพทย์”

จากคำจำกัดความความหมาย “บ้า” ที่รวบรวมมาสามารถนำความหมายที่มี
ร่วมกันสังเคราะห์เป็นความหมายเชิงมนทัศน์ได้มี ดังนี้

1. เกี่ยวกับมนุษย์
2. เป็นอาการเจ็บป่วยจากสมองหรือสภาพจิตไม่ปกติ
3. (หรือ) เป็นความลุ่มหลงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. ส่งผลให้ไม่รู้ตัวหรือขาดสติ
5. จนแสดงพฤติกรรม การคิด การกระทำที่ผิดแปลกไปจากปกติ

4.2 คุณสมบัติทางความหมายต้นแบบ

การวิเคราะห์ความหมายเชิงมโนทัศน์ของความหมาย “บ้า” ส่งผลให้ได้คุณสมบัติทางความหมายต้นแบบ 8 คุณสมบัติ ดังนี้

4.2.1 [มนุษย์] หมายถึง เป็นสภาพหรือลักษณะของมนุษย์

4.2.2 [แตกต่าง] หมายถึง มีลักษณะหรือสภาพแตกต่างจากปกติวิสัย หรือแตกต่างจากปुरुชนทั่วไป

4.2.3 [ชำรุด] หมายถึง ระบบประสาทและสมองเสียหาย พัง บกพร่อง ไม่สมบูรณ์ ไม่สมบูรณ์

4.2.4 [ไม่รู้ตัว] หมายถึง ขาดสติสัมปชัญญะหรือไม่สามารถควบคุมตัวเองได้

4.2.5 [ความลุ่มหลง] หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับความหลงใหล

4.2.6 [ป่วย] หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บ

4.2.7 [สภาพจิตใจ] คือ สภาพนั้นเกิดขึ้นกับอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด

4.2.8 [การแสดงออก] คือ สภาพนั้นเกิดขึ้นกับอาการปฏิกิริยา บุคลิกท่าทาง หรือการแสดงออก

4.3 การจัดหมวดหมู่

คำที่มีความหมายเดียวกับความหมายเชิงมโนทัศน์ “บ้า” ในภาษาไทยในงานวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 158 คำ คำเหล่านี้เกิดจากการประกอบกันของคุณสมบัติทางความหมายต้นแบบที่แตกต่างกัน นอกจากนี้บางคำยังมีความหมายที่ทับซ้อนกันได้เนื่องจากความคล้ายคลึงกับคุณสมบัติทางความหมายที่เป็นต้นแบบ (พิชญ์สินี เสถียรธรราดล และ อรทัย ชินอัครพงศ์, 2560) สามารถจำแนกได้ 5 กลุ่มดังนี้

4.3.1 กลุ่มคำต้นแบบของความหมาย “บ้า” คือ กลุ่ม >บ้า< มีสมาชิกกลุ่ม 2 คำ ได้แก่ บ้า คลั่ง สมาชิกคำกลุ่มนี้แสดงความหมายของความเจ็บป่วยทางสภาพจิต สมองหรือระบบประสาท หรือการหลงใหลในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากเกินไป ส่งผลให้บุคคลมีลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ผิดแปลกไปจากปกติ ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมายต้นแบบครบทั้ง 8 คุณสมบัติ จึงถือเป็นคำต้นแบบของความหมาย “บ้า”

4.3.2 กลุ่มที่ประกอบด้วย 7 คุณสมบัติ มี 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่ม >แปลก< แสดงความหมายของความเปลี่ยนแปลงของบุคคลในภาพรวม ทั้งพฤติกรรมแสดงออกและสภาพจิตใจ อันเนื่องมาจากความผิดปกติหรือบกพร่องของระบบประสาทและจิตใจ มีสมาชิกกลุ่ม 15 คำ ได้แก่ แปลก ประหลาด ไม่ปกติ ป่วน เพี้ยน พิลึก พิศดาร แผลง ๆ พิเรนทร์ วิกลจริต วิปลาส วิตถาร

วิปริต สัญญาวิปลาศ หลุดโลก ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [ป่วย] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

2) กลุ่ม >ป่วย< แสดงความหมายของโรคหรืออาการผิดปกติทางจิต สมอง หรือระบบประสาท มีสมาชิกกลุ่ม 28 คำ ได้แก่ ป่วย จิตป่วย ออกอาการ มีอาการ อาการกำเริบ อาการหนัก โรคประสาท ประสาท ประสาทกิน ประสาทแตก โรคจิต จิต มีอาการทางจิต จิตเภท ไปโพลาร์ ฮิสทีเรีย ออทิสติก เอ้อ ปัญญาอ่อน อัลไซเมอร์ เรื้อน หลง เสื่อม ประสาทเสื่อม จิตเสื่อม สมองเสื่อม ธาตุไฟแตก ธาตุไฟเข้าแทรก ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [ป่วย] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

3) กลุ่ม >วิธีรักษา< แสดงความหมายของวิธีการบำบัดรักษาโรคหรืออาการผิดปกติทางจิต สมอง หรือระบบประสาท มีสมาชิกกลุ่ม 13 คำ ได้แก่ กินยาระงับ ประสาท ลืมกินยา กินยาลืมเขย่าขวด กินยาลืมเปิดฝา รับประทาน เชื้อรยารยาช่องสอง หามห่อ ซอร์ตไฟฟ้า เข้าโรงพยาบาล เข้าโรงพยาบาลบ้า เข้าศรีรัษฎา หลังกาแดง สวนปรุง ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [ป่วย] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

4.3.3 กลุ่มที่ประกอบด้วย 6 คุณสมบัติ มี 6 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่ม >อากัปกริยา< แสดงความหมายของอากัปกริยาผิดปกติหรือไม่เหมือนกับคนธรรมดาทั่วไป มีสมาชิกกลุ่ม 7 คำ ได้แก่ ตาขวาง ตาลอย ตาแข็ง น้ำลายยืด พูดคนเดียว ยิ้มคนเดียว เล่นขี้ ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [ป่วย] [การแสดงออก]

2) กลุ่ม >เสียด< แสดงความหมายของการสูญเสียสติสัมปชัญญะ สูญเสีย การควบคุมตนเอง มีสมาชิกกลุ่ม 15 คำ ได้แก่ เสียด ไร้สติ ขาดสติ คลั่ง คลุ้มคลั่ง บ้าคลั่ง คุ่มไม่อยู่ เอาไม่อยู่ ระเบิด น้อตหลุด พรอทแตก สติหลุด จิตหลุด สมงสมอง สมงสมองไปหมด ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

3) กลุ่ม >ไม่คงที่< แสดงความหมายของอารมณ์ การคิด และการแสดงออกที่แปรปรวน มีสติสัมปชัญญะเป็นครั้งคราว มีสมาชิกกลุ่ม 5 คำ ได้แก่ คุ่มดีคุ่มร้าย เดี่ยวดี เดี่ยวร้าย แปรปรวน ไม่อยู่กับร่องกับรอย ผีเข้าผีออก ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

4) กลุ่ม >ไม่เต็ม< แสดงความหมายของพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด และสภาพจิตใจที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เหมือนคนปกติ มีสมาชิกกลุ่ม 12 คำ ได้แก่ ไม่เต็ม ไม่เต็มบาท ไม่เต็มหุน ไม่เต็มเต็ง เบาเต็ง ไม่ครบ ไม่ครบสามสิบสอง ไม่สมประกอบ สติไม่สมประกอบ ไม่ครบสสิ่ง สองสสิ่งเพื่อง สามสสิ่งเพื่อง ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

5) กลุ่ม >ละเมอ< แสดงความหมายของการแสดงพฤติกรรมและความคิดอย่างไม่รู้ตัว เหมือนอยู่ในภาวะกึ่งหลับกึ่งตื่นหรือติดอยู่ในความจิตนาการของตนเอง มีสมาชิกกลุ่ม 13 คำ ได้แก่ หลง ละเมอ เลอะ เละเทะ เลอะเทอะ เพอะพะ ฟุ้ง เพ้อ เพ้อพัก เพ้อเจ้อ ผัน ผันกลางวัน เลื่อนลอย ประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมาย [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

6) กลุ่ม >เมา< แสดงความหมายของการแสดงพฤติกรรมและความคิดอย่างไม่รู้ตัวเหมือนมึนเมาเพราะเสพสารเสพติด มีสมาชิกกลุ่ม 7 คำ ได้แก่ เมา เมายา เมากัญชา พลังใบ เมากาว กาว วางงูกาว ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

4.3.4 กลุ่มที่ประกอบด้วย 5 คุณสมบัติ มี 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่ม >ผีสิง< แสดงความหมายของพฤติกรรมเปลี่ยนไปเหมือนถูกวิญญูณสิงสู่ มีสมาชิกกลุ่ม 8 คำ ได้แก่ ผีสิง ผีเข้า ผีเข้าผีออก ผีบ้า ผีบ้าผีบอ องค์กรง องค์กรประทับ คุยกับแม่ซื้อ ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

2) กลุ่ม >เกิน< แสดงความหมายของการแสดงท่าทางหรือความคิดเห็นความรู้สึกมากเกินไปจนความพอดี มีสมาชิกกลุ่ม 4 คำ ได้แก่ เกิน ขาด ๆ เกิน ๆ ล้น โอเวอร์ ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

3) กลุ่ม >หลุด< แสดงความหมายของการเผลอหลุดการกระทำ แสดงท่าทางหรือพูดบางอย่างที่แปลกประหลาดออกไป มีสมาชิกกลุ่ม 2 คำ ได้แก่ หลุด รั่ว ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

4) กลุ่ม >ลืม< แสดงความหมายของการหลงลืม มีปัญหาเรื่องความจำ มีสมาชิกกลุ่ม 6 คำ ได้แก่ หลง หลง ๆ ลืม ๆ เลอะเลือน ป้า ๆ เป๋อ ๆ เบลอ ฟั่นเฟือน ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชำรุด] [ไม่รู้ตัว] [สภาพจิตใจ]

4.3.5 กลุ่มที่ประกอบด้วย 4 คุณสมบัติ มี 6 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่ม >ไม่ปฏิบัติตามกฎ< แสดงความหมายของการประพฤติปฏิบัติตนให้ไม่ตรงตามแบบแผนหรือธรรมเนียมประเพณี มีสมาชิกกลุ่ม 7 คำ ได้แก่ แหก แหวก ฉีก แหกกฎ ฉีกกฎ แหกคอก แหวกแนว ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

2) กลุ่ม >โดดเด่น< แสดงความหมายของการมีความสามารถหรือฉลาดเหนือกว่าคนทั่วไป มีสมาชิกกลุ่ม 7 คำ ได้แก่ เด็กพิเศษ เหนือมนุษย์ อัจฉริยะ สติเฟื่องเกินคน เทพ ปิศาจ ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

3) กลุ่ม >พัง< แสดงความหมายของสภาพอารมณ์หรือความรู้สึกแย่จนทนไม่ไหวอีกต่อไป มีสมาชิกกลุ่ม 6 คำ ได้แก่ พัง สมองพัง สติแตก ประสาทจะแตก พรอทแตก ระเบิด ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชั่วคราว] [สภาพจิตใจ]

4) กลุ่ม >บิดเบี้ยว< แสดงความหมายของการรู้สึกนึกคิด หรือการรับรู้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่ผิดเพี้ยนไปจากความจริง มีสมาชิกกลุ่ม 5 คำ ได้แก่ เบี้ยว บิดเบี้ยว ประสาทกลับ สมองกลับ วิปริต ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชั่วคราว] [สภาพจิตใจ]

5) กลุ่ม >บึ้ง< แสดงความหมายของกริยาอาการหรือความคิดไร้สาระหรือแปลกเล็กน้อย อาจจงใจแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นเอ็นดู มีสมาชิกกลุ่ม 11 คำ ได้แก่ บึ้ง ตึงตึง ตึงตึง บอ บ้าบอ บ้า ๆ บอ ๆ บ้า ๆ บวม ๆ บวม เป็น เบื่อ เบื่อเบื่อบื้อ ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [แตกต่าง] [สภาพจิตใจ] [การแสดงออก]

6) กลุ่ม >หลง< แสดงความหมายของการขึ้นขอบจนขาดสติ มีสมาชิกกลุ่ม 6 คำ คือ หลง หลงไหล ลุ่มหลง มัวเมา บ้า คลั่ง ประกอบด้วยคุณสมบัติ [มนุษย์] [ไม่รู้ตัว] [ความลุ่มหลง] [สภาพจิตใจ]

4.4 การวิเคราะห์อุปลักษณ์โน้ตส์ (Conceptual Metaphor)

แนวคิดเรื่องอุปลักษณ์โน้ตส์สามารถแสดงระบบคิดเกี่ยวกับความหมายได้อย่างลึกซึ้ง อุปลักษณ์โน้ตส์ประกอบด้วยความหมาย 2 ทิศทาง คือ ความหมายต้นทาง (Source Domain) และความหมายปลายทาง (Target Domain) โดยความหมายต้นทางจะช่วยให้เข้าใจความหมายปลายทาง (นันทนา วงษ์ไทย, 2562; Kövecses, 2010) เมื่อพิจารณาสมาชิกคำพบว่าความหมาย “บ้า” ในภาษาไทยแสดงผ่าน 2 ระบบ ได้แก่ ความหมายลักษณะที่เป็นนามนัย (Metonymy) หมายถึงการนำส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งนั้น

มาแสดงภาพรวมหรือใช้เรียกสิ่งนั้น (Panther & Thornburg, 2007) และความหมายเชิงอุปลักษณ์ (Metaphor) ซึ่งเป็นความหมายที่หยิบยืมหรือนำสิ่งอื่นมาใช้เรียกแทนสิ่งนั้น (Lakoff & Johnson, 1980) ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

4.4.1 ความหมายเชิงนามนัย แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีวิถีคิดเกี่ยวกับ “บ้า” โดยใช้คำที่เกี่ยวข้องกับสภาพบ้า มาทำให้เข้าใจความหมาย “บ้า” พบ 4 ลักษณะ ดังนี้

1) [อวัยวะสำคัญ] เป็นนามนัยประเภทส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด (The Part for the Whole) โดยนำคำแสดงอวัยวะว่า *ประสาท จิต สมอง* มาทำให้เข้าใจความหมาย “บ้า” ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง (อวัยวะสำคัญ)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
ประสาท	→	ระบบประสาทผิดปกติ
จิต	→	สภาพจิตผิดปกติ
สมอง	→	สมองผิดปกติ

ตัวอย่าง “เชื่อว่าเกมจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แต่..เฮ้อ *สมอง*”

2) [กริยาทำทางคนบ้า] เป็นนามนัยประเภทส่วนย่อยอ้างถึงทั้งหมด โดยใช้สมาชิกคำกลุ่ม >อากัปกริยา< นำกริยาทำทางประหลาดของคนบ้ามาทำให้เข้าใจความหมาย “บ้า”

วงมโนทัศน์ต้นทาง (กริยาทำทางคนบ้า)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
ตาขวาง ตาลอย ตาแข็ง น้ำลายยืด พุดคนเดียว ยิ้มคนเดียว เล่นขี้	→	ลักษณะของคนบ้า

ตัวอย่าง “บางคนเสพติดความสำเร็จจนเคยตัว อาจเสียสติและเป็นโรคซึมเศร้า หรือไม่ก็ *บ้า* ล้วงน้ำลายยืดได้”

3) [อาการผิดปกติหรือโรค] เป็นนามนัยประเภทเหตุอ้างถึงผล (Cause for Effect) แสดงให้เห็นผ่านสมาชิกคำในกลุ่ม >ป่วย< โดยนำอาการผิดปกติทางจิตใจสมองและระบบประสาท ซึ่งเป็นสาเหตุของความบ้ามาทำให้เข้าใจความหมาย “บ้า”

วงมโนทัศน์ต้นทาง (อาการผิดปกติหรือโรค)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
ออกอาการ มีอาการ อาการกำเริบ อาการหนัก	→	อาการป่วย
โรคประสาท โรคจิต มีอาการทางจิต จิตเภท ไบโพลาร์ ฮิสทีเรีย	→	โรคเกี่ยวกับอารมณ์และสภาพจิตใจ
ออทิสติก เอ๋อ ปัญญาอ่อน	→	โรคเกี่ยวกับสติปัญญาและสมอง
อัลไซเมอร์ ไร้ồn หลง	→	โรคเกี่ยวกับความจำ
เสื่อม ประสาทเสื่อม จิตเสื่อม สมองเสื่อม	→	ระบบประสาทและสมองถดถอย
ธาตุไฟแตก ธาตุไฟเข้าแทรก	→	ลมปราณในร่างกายผิดปกติ

ตัวอย่าง “ตัวผมเองตั้งใจอยากไปฝึกปฏิบัติธรรม...แต่ปัญหาคือแม่ผมห้ามไม่ยอม ให้ไป
เพราะแม่ผมท่านบอกว่าท่านกลัวผมจะธาตุไฟแตกกลายเป็นบ้า

4) [การบำบัดรักษา] เป็นนามนัยประเภทผลอ้างถึงเหตุ (Effect for Cause) แสดงให้เห็นผ่านสมาชิกคำในกลุ่ม >วิธีรักษา< โดยนำวิธีบำบัดรักษาความผิดปกติซึ่งเป็นผลจาก “บ้า” มาทำให้เข้าใจความหมาย “บ้า” ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง (การบำบัดรักษา)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
กินยาระงับประสาท ลืมกินยา กินยาลืมเขย่าขวด กินยาลืมเปิดฝา	→	การบำบัดรักษาคนบ้า
รับยา เชื้อยารับยาช่องสอง หามห่อ ซอร์ตไฟฟ้า เข้าโรงพยาบาล เข้าโรงพยาบาลบ้า	→	สถานบำบัดรักษาคนบ้า
ศรีธัญญา หลังกาแดง สวนปรุง		

ตัวอย่าง “คุณกินยาสิมเขย่าขวดหรือไง ถึงยังบ้าคบกับผู้ชายคนนี้ต่อ?”

“ใครก็ได้ เอสลิมนี่ไปไว้โรงพยาบาลบ้าหลังคาแดงที่ บ้าไม่เลิก”

4.4.2 ความหมายเชิงอุปลักษณ์ พบ 3 ระบบ ดังนี้

1) **อุปลักษณ์เชิงสรรพสิ่ง (Ontological Metaphor)** คืออุปลักษณ์ที่แทนสิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่ง (นันทนา วงษ์ไทย, 2562) พบ 1 ลักษณะ ได้แก่ [บ้า คือ มนุษย์พิเศษหรือมนุษย์] แทนความหมาย “บ้า” ด้วยมนุษย์หรือคำบ่งชี้คุณสมบัติเหนือมนุษย์ธรรมดา พบได้จากสมาชิกคำกลุ่ม <โดดเด่น> ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง (มนุษย์พิเศษหรือมนุษย์)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
อัจฉริยะ สติเฟื่อง	→	ผู้มีสติปัญญาสูงกว่าปกติ
เด็กพิเศษ เหนือมนุษย์ เกินคน	→	ผู้มีความสามารถเหนือกว่าคนทั่วไป
เทพ ปิศาจ	→	ผู้มีฝีมือเก่งกาจเกินปกติ เก่งจนน่ากลัว

ตัวอย่าง “ยิงเกมส์เดียว 4 ประตุ บ้าไปแล้ววรว **ปิศาจ**ชัด ๆ”

2) **อุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง (Structural Metaphor)** คือ เปรียบสิ่งหนึ่งว่ามีโครงสร้างเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง (นันทนา วงษ์ไทย, 2562) พบ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1) [บ้า คือ ภาษนะรั้ว] บุคคลคือภาษนะที่บรรจุสติสัมปชัญญะไว้เมื่อภาษนะพัง สิ่งที่บรรจุไว้อย่อมสูญหายหรือเสียหาย กลายเป็นบ้า พบได้จากคำว่า **รั้ว** ดังนี้

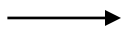
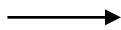
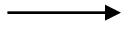
วงมโนทัศน์ต้นทาง
(ภาษาธรรมชาติ)

ภาษา

สิ่งที่บรรจุไว้

การรับรู้ หลุดของภาษา

สิ่งที่บรรจุสูญหาย พร่อง พัง

วงมโนทัศน์ปลายทาง
(บ้า)

บุคคล

จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด

สติสัมปชัญญะ

แสดงพฤติกรรมหรือความคิด

แปลกๆ เพราะสติสัมปชัญญะ

ลดลง ควบคุมตัวเองไม่ได้

เสียสติ ขาดสติ บ้า

ตัวอย่าง “สาขานี้รับ 20 สัมภาษณ์ 21 555555 จะบ้า จะรู้”

2.2) [บ้า คือ วัตถุที่เสียหาย] อุปลักษณนี้แสดงให้เห็นว่าสติสัมปชัญญะเป็นวัตถุเมื่อสิ่งเหล่านี้สูญหายไปหรือเสียหายย่อมกลายเป็นบ้า พบได้จากคำกริยาแสดงความเสียหายทั้งที่ปรากฏเป็นคำเดียวและปรากฏประกอบกับอวัยวะสมอง ประสาท จิต พบจากสมาชิกคำในกลุ่ม <พัง> <บิตเบี้ยว> <เสื่อม> <ละเมอ> <ลืม> ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง
(วัตถุที่เสียหาย)

วัตถุที่มีสภาพปกติ

พัง สมองพัง สติแตก พรอทแตก

ประสาทจะแตก ระเบิด (สภาพแตก, พัง)

เบี้ยว บิดเบี้ยว ประสาทกลับ

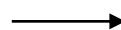
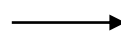
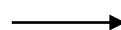
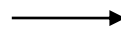
สมองกลับ (สภาพบิด, พลิก)

เสื่อม ประสาทเสื่อม จิตเสื่อม

เสื่อม (สภาพเสื่อม)

เลอะ เละเทะ เละเทอะ (สภาพเลอะ)

เลอะเลือน เบลอ (สภาพไม่ชัดเจน)

วงมโนทัศน์ปลายทาง
(บ้า)

จิตใจ ความรู้สึกนึกคิด

สติสัมปชัญญะปกติ

อารมณ์ความรู้สึกเสียหาย ย่ำแย่

จนทนไม่ไหว

ความรู้สึกนึกคิด สภาพจิตใจไม่

ปกติ

สติปัญญา ความคิด ศีลธรรมสมอง

ถดถอย

ความคิด การกระทำสับสน ยุ่งเหยิง

หลงลืม ความคิดไม่ชัดเจน

ตัวอย่าง “พวกที่พูดว่าไม่มีหรือ WW3 พวกนี้จะตายก่อน **สติหลุด** กลายเป็นบ้า”

“คิดจริงจังดี บ้าปะครับ จิตได้สำนึกเสื่อมไปแล้วหรือ”

“สิ่งที่ทำให้ผู้ก่อการร้ายน่ากลัวคืออุดมการณ์ของพวกนั้น ไม่ว่าจะ**บิตเบี้ยว**หรือ
บ้าอย่างบริสุทธิ์ใจ”

2.3) [บ้า คือ วัตถุที่จำนวนไม่พอดี] อุปลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า
สติสัมปชัญญะเป็นวัตถุที่มีปริมาณหรือจำนวนไม่ครบถ้วน ไม่พอดี พบจากสมาชิกคำ
ในกลุ่ม <เสียสติ> <เกิน> ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง (วัตถุที่ไม่พอดี)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
วัตถุจำนวนพอดี	→	จิตใจ ความรู้สึกนึกคิด สติสัมปชัญญะปกติ
เสียสติ ไร้สติ ขาดสติ สติหลุด จิตหลุด สมองสมองไปหมด (วัตถุขาดหาย)	→	ขาดสติหรือสูญเสียสติสัมปชัญญะ
เกิน ขาด ๆ เกิน ๆ ล้น โอเวอร์ (วัตถุเกิน)	→	คิดหรือแสดงออกมากเกินกว่าปกติ

ตัวอย่าง “ชอบด่าเพื่อน...เวลาที่เพื่อนทำอะไร**ขาด ๆ เกิน ๆ** หรือทำอะไรที่มัน**ดูบ้า ๆ**”

2.4) [บ้า คือ ความไม่รู้ตัว] แทนความหมาย “บ้า” ด้วยคำกลุ่มที่ไม่ได้มี
ความหมายประจำรูปศัพท์ว่า “บ้า” แต่แสดงความหมายของการคิดการกระทำโดย **ไม่รู้ตัว**
หรือสติสัมปชัญญะบกพร่อง จึงถูกนำมาใช้ในความหมาย “บ้า” พบได้จากสมาชิกคำ
ในกลุ่ม <ไม่คงที่> <ละเมอ> <เมา> <ลึ้ม> ดังนี้

วณนทศนตันทาง
(ความไม่รู้ตัว)

การกระทำปกติ
ค้มตค้มร้าย เตยวตเตยวร้าย
แปรปรวน ไม่อยู่กับร่องกับรอย
หลง ละเมอ เลอะ เละเทะ เลอะเทอะ
เพอะพะ ฟุ้ง เบลอ เพ้อ เพ้อพก
เพ้อเจ้อ ฝัน ฝันกลางวัน เลื่อนลอย
เมา เมายา เมากัญชา พลังใบ เมากาว
กาว วางถูกาว

วณนทศนตันทาง
(บ้า)

การกระทำโดยมีสติรู้ตัว
การกระทำที่บางครั้งรู้ตัว บางครั้ง
ไม่รู้ตัว
การกระทำโดยไม่รู้ตัว เหมือนหลับ
ฝัน หรืออยู่ในภาวะความคิดหรือ
จินตนาการของตนเอง
สื่อสารไม่รู้เรื่อง กระทำโดยไม่มี
สติสัมปชัญญะเหมือนติดสิ่งเสพติด

ตัวอย่าง “พระอรหันต์นี้ต้องใช้เงินซื้อข้าวกิน? จะบ้ากันไปใหญ่แล้ว **เลอะเทอะ**จริง ๆ”

“ต่อบออย่างสเปน...เราจะแพ้ได้ บ้าเปล่า **วางถูกาว**แล้วคิดก่อนพิมพ์”

2.5) [บ้า คือ การถูกโรคภัยกลืนกิน] อุปลักษณนี้แสดงให้เห้นว่า นอกจาก “บ้า” จะเป็นอาการเจ็บป่วยแล้ว ยังแสดงให้เห้นว่าความเจ็บป่วยนั้นเหมือนสิ่งมีชีวิตที่กินบุคคลได้ ประกอบด้วยคำว่าแตกหรือกิน พบ 2 คำคือ**ประสาทแตก** **ประสาทกิน** ในกลุ่ม >ป่วย< ดังนี้

วณนทศนตันทาง
(โรคภัยกลืนกิน)

ประสาท
ประสาทแตก ประสาทกิน

วณนทศนตันทาง
(บ้า)

โรคทางสมองและระบบประสาท
โรคทางสมองและระบบประสาท
ทำลายสติสัมปชัญญะ

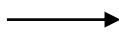
ตัวอย่าง “ไ้เราก็กลัวตัวเองจะ**บ้าประสาทกิน** ตอนนีู้สึกอยากจะทำจิตแพทย์ด้วยซ้ำ”

2.6) [บ้า คือ การถูกผีสิง] แทนที่ความหมาย “บ้า” ด้วยพฤติกรรม นิสัยใจคอที่เปลี่ยนไปเป็นคนละคน เหมือนถูกวิญญานสิงสู่ พบได้จากสมาชิกคำกลุ่ม >ผีสิง< ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง

(การถูกผีสิง)

ร่างบุคคล

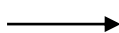

วงมโนทัศน์ปลายทาง

(บ้า)

พฤติกรรม คำพูด ความคิด นิสัยใจคอของบุคคล

ผีสิง ผีเข้า ผีเข้าผีออก

พฤติกรรม คำพูด ความคิด นิสัยใจคอที่เปลี่ยนไป

ผีบ้า ผีบ้าผีบอ องค์กร

องค์กรประทับ คุยกับแม่ซื้อ

ตัวอย่าง “เราว่าโอเคนะ ดูสรุปเรื่องราวดี เป็นเหตุเป็นผลกับการกระทำของพนา
ที่ผ่านมามาว่าพนามันไม่ได้บ้า มันไม่ได้ผีเข้าผีออก มันมีเหตุผลมีเรื่องราว”

“อ้าว!! ไปด่าเขาทำไมหละคุณ องค์กรหรือไง บ้าแล้ว”

3) อุปลักษณเชิงทิศทาง (Orientational Metaphor) คืออุปลักษณที่แทนด้วยความเข้าใจเชิงทิศทางและพื้นที่ (นันทนา วงษ์ไทย, 2562) พบ 3 ลักษณะ ได้แก่

3.1) [บ้า คือ การออกนอกพื้นที่หรือเส้นทาง] แสดงความหมาย “บ้า” ด้วยการออกไปข้างนอกพื้นที่ของความปกติ พบได้จากคำว่า หลุดโลก ในกลุ่ม >แปลก< ไม่อยู่กับร่องกับรอย ในกลุ่ม >ไม่คงที่< และ สมาชิกกลุ่ม >ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์< ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง (การออกนอกพื้นที่หรือเส้นทาง)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
พื้นที่ เส้นทาง	→	การคิด การแสดงออก
การอยู่ในพื้นที่หรือเส้นทาง	→	การคิด การแสดงออกตามปกติ หรือตามที่กำหนด
แหก แหก ฉีก แหกกฎ ฉีกกฎ แหกคอก แหกแนว หลุดโลก (ออกนอกพื้นที่) ไม่อยู่กับร่องกับรอย (ออกนอกเส้นทาง)	→	การคิด การแสดงออกที่ผิดปกติ ประหลาด

ตัวอย่าง “คนไทยเราเกือบ 100% นับถือพุทธ ถ้าคุณไปแสดงตัวว่าไม่นับถือ คุณก็จะถูก
มองว่าบ้า ประหลาด แหกคอก”

3.2) [บ้า คือ การไปไม่ถึงจุดหมาย] แสดงความหมาย “บ้า” ด้วยการเคลื่อนไหวไป
อย่างสะเปะสะปะ ไม่รู้ทิศทาง พบได้จากคำว่า หลง ในกลุ่ม <ป่วย> <ละเมอ>
<ลืม> <หลง> ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง (การไปไม่ถึงจุดหมาย)		วงมโนทัศน์ปลายทาง (บ้า)
เส้นทาง	→	การคิด การแสดงออก
การไปสู่จุดหมายปลายทาง	→	การคิด การแสดงออกที่ชัดเจน บรรลุเป้าหมาย
หลง	→	การคิด การแสดงออกสะเปะสะปะ สับสน วุ่น

ตัวอย่าง “ความผิดประเวณีในลูกเมียเขา อันเกิดจากปัญญามืดบอด หลงผิดมัวเมา บ้าในกาม
หลงในกาม”

5. สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ด้วยการจัดหมวดหมู่คำแสดงความหมาย “บ้า” 158 คำ พบหน่วยภาษาที่แสดงความหมาย “บ้า” หลายระดับ เริ่มจากในระดับคำ คำแสดงความหมาย “บ้า” ปรากฏ 2 หน้าที่ ส่วนใหญ่เป็นคำกริยา เช่น *หลง หลอน คลั่ง วิปلاس ป่วย พัง ฯลฯ* ส่วนคำที่ทำหน้าที่คำวิเศษณ์ได้ตามไวยากรณ์ คือปรากฏตามหลังกริยาช่วย “เป็น” ได้นั้นมีเพียง 2 คำคือคำว่า *บ้า* และ *ประสาท* นอกจากนี้ยังปรากฏคำนามที่นำมาใช้ในหน้าที่คำกริยา เช่น *จิต* (หน้าตาจิตสุด ๆ) *กาว* (เขากาวมาก) ส่วนในระดับวลี พบกลุ่มนามวลี เช่น *สติแตก ประสาทกลับ สมองพัง น็อตหลุด ธาตุไฟแตก ตาขวาง ตาแข็ง น้ำลายยืด ฯลฯ* กลุ่มกริยวลี เช่น *เสียสติ ขาดสติ ออกอาการ หลุดโลก เข้าโรงพยาบาล โดนชอร์ตไฟฟ้า ฯลฯ* วลีเหล่านี้ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์เป็นกริยาในประโยคเช่นกัน เช่น *เขาสติแตก เขาประสาทกลับ เขาสมองพัง เขาน็อตหลุด เขาผีเข้า* อีกทั้งยังพบหน่วยภาษาระดับประโยค เช่น *เข็ญรับยาซองสอง วางถุงกาว* ที่ต้องใช้สื่อสารทั้งประโยคในการสนทนาจึงจะแสดงความหมาย “บ้า” ได้

ผลการวิจัยคำแสดงความหมาย “บ้า” แสดงให้เห็นระบบการคิดของคนไทย ผ่านการจัดหมวดหมู่คำในความหมาย “บ้า” ได้ดังนี้

1. ความหมาย “บ้า” ในภาษาไทยประกอบด้วยคุณสมบัติทางความหมายต้นแบบ 8 คุณสมบัติ ได้แก่ [มนุษย์] [แตกต่าง] [ชั่วคราว] [ไม่รู้ตัว] [ความลุ่มหลง] [ป่วย] [สภาพจิตใจ] และ [การแสดงออก] โดยมีคำต้นแบบ คือ *บ้า* และ *คลั่ง*

2. คนไทยแสดงความหมาย “บ้า” ผ่านอุปลักษณณ์โนทัศน์ 2 ระบบ ระบบแรกคือนามนัย ได้แก่ [อวัยวะสำคัญ] [กริยาท่าทางคนบ้า] [อาการผิดปกติหรือโรค] และ [การบำบัดรักษา] อีกระบบคืออุปลักษณณ์ ได้แก่ [มนุษย์พิเศษหรือมนุษย์] [ภาชนะรั่ว] [วัตถุที่เสียหาย] [วัตถุที่จำนวนไม่พอดี] [ความรู้ไม่รู้อะไร] [การถูกรังแกหรือกลั่นแกล้ง] [การถูกผีสิง] [การออกนอกพื้นที่หรือเส้นทาง] และ [การไปไม่ถึงจุดหมาย]

ผลการวิเคราะห์ในส่วนของคุณสมบัติทางความหมายแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติที่ปรากฏในความหมาย “บ้า” ทุกคำ มี 2 คุณสมบัติ คือ [มนุษย์] และ [แตกต่าง] คนไทยจึงเข้าใจว่า “บ้า” นั้นรับรู้ได้ผ่านการมองเห็นความแปลก แตกต่างไปจากปกติ ทั้งการแสดงออกและความคิดของบุคคล และความแตกต่างนั้นไม่จำเป็นต้องไม่ดี นำรังเกียจ หรือน่ากลัวเสมอไป เพราะความสามารถเก่งกาจและความฉลาดของสมาชิกคำในกลุ่ม <โดดเด่น> หรือความชอบ ความหลงใหลในบางสิ่ง ในกลุ่ม <หลง> คนไทยก็ถือเป็นความบ้าด้วยเช่นกัน และยังน่าแปลกใจที่ความบ้านั้นไม่จำเป็นต้องไม่รู้สึกรู้สึกละเลยไป

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า <ไม่ปฏิบัติตามกฎ> <พัง> <โดดเด่น> <บิดเบี้ยว> <บ้อง> ล้วนแสดงความบ้ำทั้งที่ยังรู้สึกตัวหรือมีสติสัมปชัญญะ

ผลการวิเคราะห์นามนัยแสดงให้เห็นว่าคนไทยพิจารณาความบ้ำโดยอาศัยคนบ้ำเป็นมโนทัศน์ต้นทาง ด้วยการนำอากัปกิริยาที่แปลกประหลาด ชื่อโรคหรืออาการเจ็บป่วย และการบำบัดรักษาคนบ้ำ เชื่อมโยงไปยังมโนทัศน์ปลายทาง ส่วนในเชิงอุปลักษณ์มโนทัศน์นั้นสรุปได้ว่า คนไทยพิจารณาความบ้ำด้วยวิธีคิด 4 ลักษณะ ลักษณะแรกคือการพิจารณาที่สภาพบุคคล ว่านอกจากจะแสดงความแปลกประหลาดโดยปราศจากสติสัมปชัญญะแล้ว คนบ้ำหรือผู้ป่วยเป็นภาวะที่เสียหาย ไม่สามารถบรรลุสติสัมปชัญญะเอาไว้ได้

ลักษณะที่สองคือพิจารณาที่ความคิด สภาพจิตใจ สติสัมปชัญญะ ว่าเป็นวัตถุที่เสียหายหรือมีจำนวนไม่ครบถ้วน สภาพความเสียหายของวัตถุสัมพันธ์กับความหมาย “บ้ำ” ยิ่งเสียสติมากก็จะแทนที่ด้วยสิ่งที่เสียหายมาก เช่น พัง แตก ระเบิด แต่หากยังคงสติสัมปชัญญะได้บ้างหรือเพียงหลงลืมก็จะแทนด้วยคำที่แสดงความเสียหายไม่มาก เช่น บวม เบลอ เลอะเทอะ เป็นต้น

ลักษณะที่สามคือการพิจารณาที่กระบวนการที่ทำให้เกิดการบ้ำ มี 2 ลักษณะ คือ ผีสิง หมายถึง มีวิญญาณของคนอื่นเข้าสิงสู่ ทำให้พฤติกรรม บุคลิก นิสัยใจคอเปลี่ยนไป และอีกลักษณะหนึ่งคือการพิจารณาที่โรคหรืออาการผิดปกติว่าเป็นเหมือนสิ่งมีชีวิตที่ก่อกวนระบบประสาทและสมอง สภาพจิตใจ จนถึงสติสัมปชัญญะของบุคคล

ลักษณะสุดท้ายนั้น คนไทยพิจารณาที่กระบวนการคิดในสมองของคนบ้ำว่ามี 2 รูปแบบ แบบแรกคือ พยายามออกนอกพื้นที่หรือเส้นทาง ซึ่งสัมพันธ์กับการแสดงความคิดการกระทำของคนบ้ำที่แตกต่างจากปกติ กับอีกแบบคือสะเปะสะปะ วกวน หาจุดหมายไม่พบ ซึ่งสัมพันธ์กับการมีสติสัมปชัญญะบกพร่องหรือความจำเลอะเลือน

6. อภิปรายผล

สังคมไทยใช้อุปลักษณ์มโนทัศน์ในการนำองค์ประกอบของมนุษย์ 3 ส่วน ได้แก่ สมอง ประสาท และจิต แทนสติสัมปชัญญะ ดังนั้นมโนทัศน์ต้นทางจึงแสดงความหมายที่แฝงอยู่ เช่น สมองเชื่อมโยงกับความฉลาด ประสาทคือการรับรู้ และจิตคือความรู้สึกตัว เมื่ออุปลักษณ์ให้เหมือนกับวัตถุที่พังเสียหายไปยังปลายทาง ความหมาย “บ้ำ” จึงขยายไปถึงความแปลก ขำรุढ़ ป่วยทางปัญญา การรับรู้ และความรู้สึกตัวได้เช่นกัน อีกทั้งการใช้อุปลักษณ์มโนทัศน์กับจิตของมนุษย์สะท้อนความสัมพันธ์

กับความคิดเกี่ยวกับวิญญาณของไทยว่าเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะอหิวาณะ (Nondualistic) ว่าความจริงคือส่วนประกอบระหว่างสิ่งที่เป็นสสารและสิ่งที่ไม่ใช่สสาร ซึ่งทั้งสองสิ่งนั้นทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับที่เมตตา วิวัฒนานุกูล (2548) อธิบายว่า วัฒนธรรมไทยมีลักษณะวัฒนธรรมแบบกายกับจิตเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกสรรพสิ่งมีทั้งกาย ซึ่งเป็นโครงสร้างและจิตซึ่งทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ การประกอบรวมกันของกายและจิต เช่นนี้ถือเป็นลักษณะของอหิวาณะนั่นเอง เมื่อคนไทยเชื่อว่าจิตเป็นตัวขับเคลื่อนองค์ประกอบ จิตที่บกพร่องไปจึงทำให้กลายเป็น “บ้า” และการบกพร่องนี้อาจเกิดขึ้นได้จากการถูกผีหรือวิญญาณเข้าสิงสู่ส่งผลให้กริยาท่าทางและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป สิ่งนี้สะท้อนมุมมองความเข้าใจความบ้าของคนไทยในสมัยก่อนได้ว่า “บ้า” ยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องจิตและผี ก่อนที่การแพทย์จะจัดให้การบ้าเป็นโรคหรือภาวะบกพร่องตามความหมายทางการแพทย์ในปัจจุบัน

ความหมาย “บ้า” ยังขยายไปสู่การเป็นความหมายต้นทางของการอธิบายลักษณะหรือคุณสมบัติของสัตว์และวัตถุตามมา โดยคุณสมบัติความหมาย [ป่วย] [ไม่รู้ตัว] [แตกต่าง] ได้ถูกนำไปใช้ในเชิงอุปลักษณ์โน้ตสนธิ์อธิบายอาการของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่แสดงพฤติกรรมผิดไปจากปกติว่า “บ้า” เช่น หมาบ้า วัวบ้า ต่อมาคุณสมบัติ [ไม่รู้ตัว] [แตกต่าง] ยังขยายไปสู่การนำไปสร้างคำนาม เช่น ปลาที่กินแล้วเกิดการเมา เรียก “ปลาบ้า” หรือยาที่เสพแล้วมีเมา ไม่รู้ตัว เรียกว่า “ยาบ้า”

นอกจากนี้คุณสมบัติทางความหมาย [ไม่รู้ตัว] ยังทำให้คำที่มีความหมาย “บ้า” ถูกนำไปใช้ในเชิงอุปลักษณ์โน้ตสนธิ์เพื่ออธิบายสภาวะโกลาหล วุ่นวายเกินควบคุม ในภาษาไทยจึงสามารถใช้ความหมาย “บ้า” เป็นคำวิเศษณ์อธิบายลักษณะสภาพของสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ได้เช่นกัน เช่น ข้อความว่า “สภาพอากาศวิปริต” “ระบบการศึกษาไทยเพี้ยนไปหมดแล้ว” เป็นต้น และเพราะคำว่า “บ้า” แสดงถึงสภาวะโกลาหล จึงยังขยายหน้าที่ทางไวยากรณ์ไปสู่การเป็นคำอุทานแสดงการปฏิเสธ เนื่องจากคิดว่าเกินการควบคุมหรือเกินที่จะเชื่อได้ว่าเป็นจริง เช่นอุทานว่า “บ้านา” “บ้าไปแล้ว” เป็นต้น

สุดท้ายผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความหมายส่วนใหญ่ของ “บ้า” นั้นเป็นแง่ลบ แต่คนไทยยังมีระบบการให้คุณค่าด้านบวกแก่ความหมาย “บ้า” ด้วย เนื่องจากคนไทยในอดีตรับรู้ความหมายของกลุ่มโรคที่แสดงถึงความบกพร่องทางสมองและสติปัญญา เช่น “เอ๋อ” “ปัญญาอ่อน” ว่าเป็น “บ้า” ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1

ภาพโพสต์แสดงการล้อเลียนผู้ป่วยโรคเอ๋หรือปัญญาอ่อนว่าบ้า

หมายเหตุ. จาก #เลิกเมกฟินกับโรคต่างๆ. โดย Ooca - อู ก้า แอปฯ จิตวิทยา
(<https://www.facebook.com/oocaok/posts/1019643365105905/>)

ทว่าเมื่อการแพทย์พัฒนามากขึ้น พบว่าผู้ป่วยเด็กกลุ่มนี้แม้จะบกพร่องทางสติปัญญา แต่ร้อยละ 10 มีความสามารถอัจฉริยะซ่อนอยู่ (ThaiHealth Official, 2561) ความ “บ้า” จึงเริ่มมีนัยของความหมายที่เกี่ยวกับอัจฉริยะขึ้นมา ส่งผลให้คนในสังคมเข้าใจคำว่า “เด็กพิเศษ” ว่าหมายถึงเด็กที่แตกต่างจากคนอื่น ซึ่งแม้จะเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจากความหมายที่แท้จริงทางการแพทย์¹ แต่ความเข้าใจว่าหมายถึงมีความสามารถพิเศษนี้ยังคงถูกสื่อสารมาอย่างต่อเนื่องในสังคม

สอดคล้องกับในยุคปัจจุบันที่ตระหนักในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และส่งเสริมความเท่าเทียมของมนุษย์ (ธเนศ วงศ์ยานนาวา, 2557) จึงมีส่วนทำให้กลุ่มคนที่คิดหรือมีพฤติกรรมแตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคมซึ่งถือเป็นคนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มคนชายขอบในสังคมได้รับการยอมรับมากขึ้น ร่วมกับกระแสสนับสนุนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ที่เพิ่มขึ้นในศตวรรษที่ 21 (เคน เคย์, 2556) ส่งผลให้การคิดปลดแอกแหวกกฎเกณฑ์ได้รับความนิยมมากขึ้นเช่นกัน (ยุกติ มุกดาวิจิตร, 2556) ปรากฏการณ์ที่กล่าวมานี้ทำให้ความหมาย “บ้า” ไม่ใช่ความหมายด้านลบเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่ขยายไปสู่ความหมายในเชิงบวก เป็นความโดดเด่น กล้าคิดกล้าทำ สะท้อนความมั่นใจ

¹ ย่อมาจากคำเต็มว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” (เพิ่มพูน สานิวรรณกุล, 2560)

ด้วยเหตุนี้การพบเห็นคนไทยบางกลุ่มเชิดชู หรือสนับสนุนคนที่มีพฤติกรรมหรือการกระทำแปลกประหลาด เมื่อทราบระบบการคิดเช่นนี้แล้วจึงไม่น่าแปลกใจนัก

เอกสารอ้างอิง

- เคน เคย์. (2556). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สำคัญอย่างไร คืออะไร และจะทำได้
อย่างไร. ใน เจมส์ เบลันคา และ รอน แบรินต์ (บรรณาธิการ), *ทักษะแห่ง
อนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2) (น. 30-54).
Openworlds.
- โคม ไกรปรณ. (2561). จิตเวชศาสตร์กับการสร้างอำนาจของรัฐบาลสยามในช่วงปลายทศวรรษ
2440 - ทศวรรษ 2460: ข้อเสนอเบื้องต้น. ใน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะ
สังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, คณะอักษรศาสตร์, และ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์, รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ SMARTS
ครั้งที่ 8 (น. 438-450). ผู้แต่ง.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2557). *ความไม่หลากหลายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม*
(พิมพ์ครั้งที่ 2). สมมติ.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). *อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น*. เว็รค ออล พรินท์.
- นworรณ พันธุมธธา. (2544). *คลังคำ*. อมรินทร์.
- พิชญ์สินี เสถียรธราดล และ อรทัย ชินอัครพงศ์. (2560). ความหมายเชิงมโนทัศน์ของ
คำว่า “โกง” ในภาษาไทย: การวิเคราะห์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน. *วารสาร
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 14(3), 105-119.
- เพิ่มพูน สานิชวรรณกุล. (2560) . *ประสบการณ์ทางจิตใจในระยะแรกของพ่อแม่
หลังจากลูกได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ* [วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University
Intellectual Repository.
- ยุกติ มุกดาวิจิตร. (2556). วิธีวิทยาศึกษาวัฒนธรรมต่อต้าน. ใน ยุγκติ มุกดาวิจิตร
(บรรณาธิการ), *วัฒนธรรมต่อต้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 2, น. 3-56). ศูนย์มานุษยวิทยา
สิรินธร (องค์การมหาชน).
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*.
<https://dictionary.orst.go.th/>

- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2563). ระบบคำเรียกชิ้นส่วนและอะไหล่รถยนต์ไทย ในมุมมองภาษาศาสตร์ปริชาน. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 17(3), 31-48.
- ThaiHealth Official. (27 กุมภาพันธ์ 2561). *เด็กออทิสติก เป็นอัจฉริยะจริงหรือ?* สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). <https://www.thaihealth.or.th/เด็กออทิสติก-เป็นอัจฉร-2/>
- Ooca - อุ๊ก้า แอปฯจิตวิทยา. (13 มกราคม 2564). *#เลิกเมกฟิ่นกับโรคต่างๆ*. [Image attatched] [Status update]. Facebook. <https://www.facebook.com/oocaok/posts/1019643365105905/>
- Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh University Press.
- Grady, E. J. (2007). Metaphor. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *The Oxford handbook of cognitive linguistics* (pp. 188-213). Oxford University Press.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction* (2nd ed.). Oxford University Press.
- Lakoff, G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things*. University of Chicago Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (1980) *Metaphors We Live by*. University of Chicago Press.
- Panther, K., & Thornburg L. L. (2007). Metonymy. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (Eds.), *The Oxford handbook of cognitive linguistics* (pp. 236-263). Oxford University Press.
- Rosch, E., Mervis, C., Gray, W. D., & Johnson, D. M. (1976). Basic objects in natural categories. *Cognitive Psychology*, 8(3), 382-439.
- Singnoi, U. (2006). Eating terms: What the category reveals about the Thai mind. *Manusya: Journal of Humanities*, 9(1), 82-109. <https://doi.org/10.1163/26659077-00901006>